

Nº 13/1946.

STORA UTSKOTTETS betänkande Nº 13/1946 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om antagande av hälsovårdsstadga för landskapet Åland.

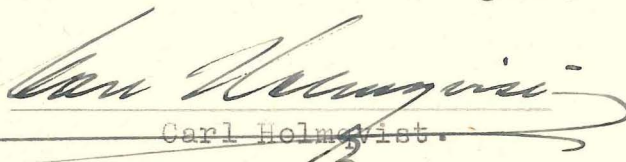
Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande Nº 12/1946, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har behandlat ärendet och föreslår värdsamt i likhet med lagutskottet

att landstinget ville godkänna landskapsnämndens förslag till landskapslag om antagande av hälsovårdsstadga för landskapet Åland med de i huvudsak redaktionella ändringar, uteslutningar och tillägg lagutskottet däri gjort.

Mariehamn den 27 november 1946.

På stora utskottets vägnar:

Carl Holmqvist.

Valter Johansson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carl Holmqvist samt ledamöterna Elis Andersson, Anton Borg, Carl Carlsson, J.E. Eriksson, Gustaf Jansson, Hjalmar Holmqvist, K.A. Lindholm och Rauha Åkerblom.

L a n d s k a p s l a g

om antagande av hälsovårdsstadga för landskapet Åland.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om antagande av hälsovårdsstadga för landskapet Åland.

I Kap.

Om allmänna hälsovården i Mariehamns stad.

Om hälsovårdsmyndigheter.

1 §.

Vid handhavandet av den allmänna hälsovården i Mariehamn åligger det hälsovårdsnämnden, i överensstämmelse med dess lagstadgade uppgifter, att vid överträdelse av gällande föreskrifter rörande den allmänna hälsovården söka åstadkomma rättelse samt, då skäl därtill förefinnas, anmäla saken hos allmän åklagare;

att i enlighet med vad därom är stadgat vidtaga åtgärder för smittsamma sjukdomars bekämpande och för anordnande av därvid erforderlig sjukvård;

att på sätt vad därom är föreskrivet utöva tillsyn över vad till avvärjande och hämmande av sjukdomar bland husdjuren iakttagas bör;

att handhava förvaltningen av stadens allmänna sjukvård, stadsfullmäkti

ge likväl obetaget att, i den mån sådant befinnes lämpligt, uppdraga den kommunala sjukhusförvaltningen åt särskild myndighet;

att för såvitt å nämnden ankommer lämna yrkesinspektörerna nödig handräckning;

att till stadsfullmäktige samt stadens myndigheter, styrelser och nämnder avgiva utlåtanden i hälsovården berörande frågor, så ock beträffande kommunala företag, som hava betydelse för den allmänna hälsovården;

att, då nämnden genom anmälan av myndighet eller enskild person eller annorledes erhåller kunskap om sanitära missförhållanden på orten, ofördröjligen anställa undersökning och, såvitt å nämnden ankommer, avhjälpa missförhållandena eller i fall av behov påkalla åtgärd i sådant avseende av behörig myndighet;

att enligt medicinalstyrelsens bestämmande insamla samt till medicinalstyrelsen och vederbörande landskapsläkare insända uppgifter beträffande sjukdomsförhållandena och dödligheten i staden, därest sådant icke ankommer å stadsläkaren; samt

att i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter och formulär yppgöra berättelse om det allmänna hälsotillståndet i staden under det sistförflutna året och vad i avseende å detsamma blivit tillgjort; och bör berättelsen inom tid, som av medicinalstyrelsen bestämmes, i fem exemplar ingivas till magistraten, vilken det åligger att ofördröjligen tillställa länsstyrelsen, landskapsnämnden, medicinalstyrelsen och landskapsläkaren var sitt exemplar.

För sagda berättelse är hälsovårdsnämnden berättigad att erhålla nödiga uppgifter av läkare och andra medicinalverket underlydande personer, förestandare för enskilda sjukvårdsanstalter, barnträdgårdar, barnkrubbor och andra dylika inrättningar, skolförestandare, pastorsämbetet och folkskoleinspektören samt kommunala myndigheter, styrelser och nämnder.

Därjämte ankommer det å hälsovårdsnämnden att tillse:

att i staden finnes ymnig och lätt tillgång på gott vatten;

att avloppsledningarna inom staden anordnas på ett ur hygienisk synpunkt tillfredsställande sätt;

att för tillgodoseende av nämnda ändamål allmänna vatten- och avloppsledningar efterhand anläggas i mån av behovet och stadens tillgångar;

att för avlägsnande av kreatursspillning, avfall och annan orenlighet från staden renhållningsverk inrättas eller annan lämplig åtgärd vidtages;

att sunda bostäder tillhandahållas stadens invånare;

att stadens invånare beredes tillfälle såväl till allmänna, billiga varmbad som ock, där så ske kan, till bad i öppet vatten;

att nödigbefunna åtgärder för hälsovårdens befrämjande genom behörig

myndighets försorg vidtages; samt

att sådana föreskrifter i avseende å den allmänna hälsovården, som utöver vad denna stadga innehåller äro för staden behöfliga, bliva i vederbörlig ordning meddelade.

2 §.

Å hälsovårdsmyndigheterna i Mariehamn ankommer att verkställa de sanitära besiktningar, som utövande av hälsovårdstillsynen påkallar. Behöriga att verkställa dylik besiktning äro medlemmar av hälsovårdsnämnd, under nämnden lydande läkare, hälsovårds- och bostadsinspektörer samt vid hälsopolisen anställda personer.

Förrättningsmannen äge för verkställande av sanitär besiktning obehindrat tillträde till gårdsplan, uthus, trappuppgångar, härbärgen, fabriker och arbetslokaler av alla slag, allmänna bad- och siminrättningar, skolor samt andra för allmänheten avsedda anstalter, fartyg, så ock till de i 14 § omförmälda, bostadsinspektion underkastade lokaler och rum.

Sanitär besiktning för kontroll av livsmedel, drycker och andra till förtäring avsedda varor ävensom beredning, förvaring, forsling och övrig hantering av samt handel med dem, så ock därvid använda ämnen, förfaringsmetoder, maskiner, inventarier, kärl, forslingsmedel, lokaler och andra anordningar må av behörig person förrättas såväl under pågående arbete, som på annan tid.

Uti sjukvårdsanstalter och sådana fabriker, i vilka icke beredas livsmedel, drycker och andra till förtäring avsedda ämnen, må sanitär besiktning verkställas endast på grund av hälsovårdsnämndens skriftliga förordnande; och bör sådan förrättas av två därtill utsedda personer, av vilka den ena bör vara stadsläkaren eller medlem av nämnden eller ock hälsovårdsinspektör.

I lokaler och rum, som icke jämlikt 14 § äro underkastade bostadsinspektion, må sanitär besiktning genom behörig syneman verkställas enligt hälsovårdsnämndens skriftliga förordnande, därest förekomst av smittämne med skäl kan misstänkas eller eljest för hälsan menliga förhållanden göra sådant nödvändigt.

Syneman är pliktig att iakttaga förtegenhet i fråga om tekniska förhållanden vid fabriker och hantverkerier ävensom beträffande enskildas angelägenheter, om vilka han genom förrättningen kan erhålla kännedom, såframt icke avhjälpandet av sanitära missförhållanden eller beivrandet av överträdelse annat påkallar.

3 §.

Närmare föreskrifter beträffande hälsovårdsnämndens verksamhet meddelas i reglemente, vilket för nämnden fastställs i den ordning, som beträff-

fande lokala hälsovårdsanordningar är stadgad.

För nämndens befattningshavare och biträden uppgör nämnden vid behov instruktion.

Om lokal hälsovårdsordning.

4 §.

För Mariehamn skall uppgöras en efter stadens behov avpassad särskild hälsovårdsordning, upptagande de föreskrifter med avseende å allmänna hälsovården, som utöver vad denna stadga innehåller anses erforderliga.

Förslag till hälsovårdsordning skall uppgöras av hälsovårdsnämnden samt överlämnas till stadsfullmäktiges prövning. Hälsovårdsordning antages av stadsfullmäktige, vars beslut för vinnande av gällande kraft skall fastställas av länsstyrelsen och landskapsnämnden, envar inom dess behörighetsområde. Innan ärendet slutligt avgöres, bör medicinalstyrelsens yttrande inhämtas.

Då fråga, som berör hälsovårdsordningen väckes av annan kommunal myndighet än hälsovårdsnämnden, skall denna i saken höras, innan ärendet avgöres.

För överträdelse av föreskrift i hälsovårdsordningen må såsom straffpåföljd föreskrivas högst femtio dagsböter.

5 §.

Vad i 4 § är stadgat skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring eller upphävande av eller tillägg till hälsovårdsordning.

6 §.

Finner länsstyrelsen eller landskapsnämnden, till följd av de lokala myndigheternas anmälan eller eljest, ny eller förändrad hälsovårdsföreskrift vara av behovet påkallad, hänskjute ärendet till stadsfullmäktiges handläggning; och förfares i övrigt på sätt i 4 och 5 §§ sägs.

7 §.

Hälsovårdsordningen skall, så snart den blivit fastställd, befordras till tryck och bringas till allmänhetens kännedom samt dessutom i nödigt antal exemplar insändas till länsstyrelsen, landskapsnämnden, medicinalstyrelsen och vederbörande landskapsläkare.

8 §.

Vid handläggning av förslag till sådana kommunala stadgar, vilka upptaga bestämmelser i sundhetens intresse eller annars äro av betydelse för den allmänna hälsovården, skall hälsovårdsnämndens utlåtande av stadsmyndigheterna inhämtas över de delar av förslagen, som med den allmänna hälsovården hava gemenskap.

Om boningsrum, arbetsrum och samlingslokaler.

9 §.

Med boningsrum förstås i denna hälsovårdsstadga varje i bostadslägenhet

ingående eller eljest för bostadsändamål avsett rum, såvitt detta är ämnat att tjäna till vistelseort för människor under någon avsevärd tid av dygnet. Såsom boningsrum räknas alltså jämväl kök, som tillhör bostadslägenhet eller som användes såsom bostad, och domestikrum, men däremot icke serveringsrum, tambur och dylika rum.

Med arbetsrum förstås övriga lokaler, där människor för fortlöpande arbete vistas, såsom handelsbod, kontor, fabrik, verkstad och dylikt.

10 §.

Byggnad, som inrymmer bonings- eller arbetsrum, skall till alla sina delar vara så anordnad samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår för dem, som där uppehålla sig.

Bonings- och arbetsrum skola med avseende å utrymme, belysning, luftväxling och andra byggnadshygieniska anordningar fylla de krav, gällande byggnadsföreskrifter uppställa samt för övrigt vara så anordnade, att de kunna hållas tillbörligt varma och torra. I fråga om vissa slag av arbetsrum skola därjämte gällande lag och författningar angående arbetarskydd lända till efterrättelse.

Källare under boningsrum skola hållas i möjligaste måtto fria från fukt och snygga samt vara så anordnade, att oren luft från dem eller i desamma förvarade ämnen icke kan intränga i bonings- och arbetsrum.

Till fyllning och planering av byggnadsgrund får icke användas avfall av växter eller djur, sopor eller andra ämnen, genom vilka sanitära olägenheter kunna uppstå.

11 §.

Begagnande eller uthyrande av lägenhet, vars boende till följd av brist på ljus, luft eller värme eller i anseende till fukt, orenlighet eller ohyra eller av annan orsak av hälsovårdsnämnden prövas vara skadligt för de inneboendes hälsa, kan av nämnden förbjudas, till dess missförhållandena blivit avlägsnade och nämnden godkänt de för bristernas avhjälpande utförda ändringsarbeten. Äro bristerna av den beskaffenhet, att de icke kunna avhjälpas, är nämnden berättigad att förbjuda lägenhetens användande.

Likaledes kan nämnden förbjuda, att i samma rum inhyses så stort antal personer, att genom deras sammanboende sanitär olägenhet kan uppkomma.

12 §.

Lokaler, avsedda att på samma gång inrymma ett större antal människor, såsom skola, domstols sessionsrum, teater och förlustelselokal, restaurant, matservering, kafé eller andra samlingsrum, böra med avseende å utrymme, ventilation, uppvärmning och belysning vara så inrättade, att sanitär olägenhet icke uppstår för dem, som där städes uppehålla sig. I motsatt fall

kan hälsovårdsnämnden påbjuda begränsning av antalet personer, som i sådan lokal får mottagas, eller andra ändamålsenliga åtgärder samt, där så prövas nödigt, förbjuda lokalens begagnande för ändamålet till dess rättelse vunnits.

13 §.

Bonings- eller arbetsrum, från vilket utflyttning sker, må ej till annan upplåtas, innan det undergått behörig rengöring; och vare gårdsägaren eller den, som uthyr lokalen ansvarig för rengöringens fullgörande.

Om bostadsinspektion.

14 §.

Genom hälsovårdsnämndens försorg skall i Mariehamn anordnas en fortlöpande besiktning av bostäder, vilken bör omfatta:

- 1) lägenheter om högst tre boningsrum;
- 2) samtliga bostadslägenheter i sådan del av byggnad, som jämlikt gällande byggnadsföreskrifter är att anses såsom källar- eller vindsvåning; och
- 3) bostadsrum, som av arbetsgivare upplåtas åt hans lönarbetare.

Närmare föreskrifter rörande bostadsinspektionen meddelas i hälsovårdsordning.

15 §.

På framställning av stadsfullmäktige och efter medicinalstyrelsens hörande kan landskapsnämnden för viss tid medgiva befrielse eller lindring i skyldigheten att, på sätt i 14 § sägs, anordna bostadsinspektion därest sådant undantag i anseende till bostadsförhållandena å orten prövas kunna medgivas utan men för den allmänna hälsovården.

Om vatten-och is till hushållsbehov.

16 §.

Därest allmän vattenledning i Mariehamn anlägges, skall sådan så anordnas och vidmakthållas, att vattnet i densamma varken genom det för ledningen använda materialet eller genom inträngande av skadliga ämnen utifrån kan förorenas.

17 §.

Ägare av gård vid gata, under vilken vattenledning är dragen, är skyldig att anordna ledning därifrån till gården. Hälsovårdsnämnden är dock berättigad att i särskilda fall medgiva befrielse från denna skyldighet. Sådant medgivande må av nämnden återkallas, då skäl därtill äro.

18 §.

Brunnar och källor böra vara så inrättade, att ytvatten och orenlighet icke i dem kunna intränga, samt städse hållas i gott skick, försedda med ändamålsenlig överbyggnad. Å allmänt vattenhämtningsställe skola lämpliga

vattenuppfodringsanstalter anordnas.

19 §.

Ej må någon medelst avfallsämnen eller på annat sätt orena vattenledning, ~~om sådan finnes~~, brunn, källa eller annat vattenhämtningsställe.

20 §.

Befinnes allmän eller enskild brunn eller annat vattenhämtningsställe hava förorsakat sjukdom eller innehålla sådana beståndsdelar, som göra vattnet olämpligt till hushållsändamål, må hälsovårdsnämnden, om missförhållandena ej på annat sätt kunna avhjälpas, förbjuda vattenhämtningsställets begagnande samt vid behov förordna om dess tillstängande eller igenfyllande. Likaledes må hälsovårdsnämnden, där sådant ur sanitär synpunkt anses nödigt, förbjuda begagnandet av vattenledning eller del därav ävensom upptagning å viss plats av is för hushålls- eller annat därmed jämförligt ändamål.

Om livsmedel, drycker och vissa andra varor.

21 §.

Vid beredning, förvaring, försling och övrig hantering av livsmedel, drycker eller andra varor, som äro avsedda att försälgas, skall omsorg och renlighet iakttagas och få icke sådana ämnen, redskap eller kärl för ändamålet begagnas, som kunna tillföra varan någon för hälsan skadlig egenskap eller eljest göra densamma otjänlig till människoföda.

22 §.

Livsmedel, drycker och andra till förtäring avsedda varor, vilka genom förfalskning, felaktig beredning eller uppblandning med främmande ämnen eller eljest erhållit andra egenskaper än dem, som tillkomma den vara, under vars namn de utbjudas, eller erhållit sådan färg eller sådant utseende, som är ägnat att fördölja varans underhålliga beskaffenhet, eller vilka i följd av förskämning eller av andra orsaker äro otjänliga till människoföda eller menliga för hälsan, få ej tillsaluhållas, överlämnas till annan eller för försäljning upplevaras.

Ej heller må tillsaluhållas, till annan överlämnas eller för försäljning upplevaras mjölk från djur, vilket är eller med skäl kan misstänkas vara behäftat med sådan sjukdom, som kan menligt inverka på mjölkens beskaffenhet, eller vilket behandlats med läkemedel, som kan meddela mjölken skadliga egenskaper.

Kött av djur, som självdött eller omkommit eller slaktats under sådana förhållanden, att skäl förefinnes att anse köttet skadligt eller otjänligt till föda, må icke, i syfte att därtill användas, tillsaluhållas, till annan överlämnas eller för försäljning upplevaras; ej heller må dylikt kött användas till korv- eller andra köttillverkningar eller förvaras

i inrättning, där sådana varor tillverkas, förvaras eller försäljas. Vad nu sagts om kött, äge och tillämpning beträffande blod, inälvor och andra sådana delar av djur, som användas till människoföda.

23 §.

Mjölk, grädde, smör, kött och för förvandling lätt utsatta charkuteri- och bageritillverkningar, avsedda att försäljas, få ej förvaras eller transporteras tillsammans med andra ämnen, som kunna meddela varorna främmande lukt eller smak eller på annat sätt göra dem otjänliga till förtäring.

24 §.

Förbjudet vare att tillsaluhålla sådana hushållsredskap, vävnader, tapeter, leksaker och andra föremål, vilkas begagnande på grund av i dem förefintliga giftiga ämnen kan framkalla men för hälsan.

25 §.

Hälsovårdsnämnden äger, då sådant anses nödigt, låta genom sakkunnig person anställa undersökning samt för sådant ändamål taga prov av vara, som till salu utbjudes eller förvaras i handlandes eller näringsidkares upplag; och må i avbidan på utgången av undersökningen, som bör med störst skyndsamhet verkställas, försäljning av skäligen misstänkt vara kunna av nämnden förbjudas.

Provet skall ersättas efter varans gångbara pris, såvida icke varan vid undersökningen befinnes vara av den beskaffenhet, att dess försäljning bör förbjudas eller såvida icke i den lokala hälsovårdsordningen annorlunda är stadgat.

Då från annan ort införd varas beskaffenhet därtill föranleder, vare hälsovårdsnämnden, såframt i allmän författning icke annorlunda stadgas, berättigad att utom sitt verksamhetsområde låta verkställa undersökning och provtagning, som ovan nämnts, samt att förbjuda varans införsel från sådan ort.

26 §.

Försäljare av livsmedel, drycker och andra till förtäring avsedda varor är skyldig att på anmodan av hälsovårdsnämnden uppgiva, vem som till honom levererat varan eller däri ingående beståndsdelar.

27 §.

Befinnes vara vid anställd undersökning sådan, att dess tillsaluhållande enligt 22 och 24 §§ är förbjudet, skall varan, därest densamma icke kan förvaras utan fara för förskämning eller annan för den allmänna sundheten menlig verkan, och där ej till allmänhetens skyddande annan lämplig åtgärd kan vidtagas, genom hälsovårdsnämndens försorg omedelbart förstöras eller på annat sätt oskadliggöras. Är varan icke av sådan beskaf-

fenhet, ankommer det å domstol att härom förordna, Dock må i sistnämnda fall till landet inhämtad vara kunna från landet återutföras.

28 §.

Lokal, där livsmedel eller dryckesvaror eller ock andra till förtäring avsedda varor försäljas eller till försäljning beredas eller förvaras, skall vara tillräckligt rymlig, ljus, ren och försedd med tillfredsställande ventilationsanordning ävensom så inredd och inrättad, att densamma lätt kan rengöras, samt i övrigt sådan, att varan ej genom själva lokalens beskaffenhet kan fördärras. Sådan lokal får ej tillika begagnas till kök, bostad, sovrum eller dylikt, utan enbart till det ändamål, för vilket den är avsedd; ej heller må lokalen stå i sådan omedelbar förbindelse med annan lokal, att sanitära olägenheter därav kunna uppkomma.

Om avloppsledningar och renhållning.

29 §.

Där allmän avloppsledning finnes, skall denna vara försedd med lämpliga anordningar för renhållning och ventilation samt så inrättad, att orenlighet ej från ledningen kan intränga i jorden. Uppstår fel i avloppsledning eller befinnes den föranleda sanitär olägenhet genom att kloakvatten inledes i vattendrag eller av annan orsak, skola åtgärder ofördröjligen vidtagas för missförhållandenas avhjälpande.

30 §.

Där allmän avloppsledning finnes anlagd, åligger det ägare eller innehavare av vidliggande tomt att för bortledning av avfallsvatten och urin, inom av hälsovårdsnämnden förelagd tid och i enlighet med därför gällande eller särskilt meddelade föreskrifter, inrätta en eller flere från tomtens i kanalen inmynnande, underjordiska avloppsledningar, varvid bör iakttas ej blott vad i 29 § om allmän avloppsledning är sagt, utan ock att ledningarna förses med anordningar för hindrande av kloakgasers inträngande till tomt och hus samt till förekommande av att fasta ämnen inkomma i kanalerna.

På de kommunala myndigheterna ankommer att bestämma, huruvida fasta uttömningar ävensom avfallsvatten från fabriker få i de allmänna kanalerna inledas; dock böra i sådant fall sådana försiktighetsmått iakttas, som medicinalstyrelsen ur sanitär-synpunkt prövar nödigt föreskriva.

31 §.

Varje gård, innehållande bonings- eller arbetsrum eller ock sådan lokal, där under någon tid av dygnet människor till större antal uppehålla sig, skall vara försedd med tillräckligt antal avträden.

I bebodd gård skall därjämte finnas ändamålsenliga behållare för hushålls- och annat dylikt avfall samt, där så nödigt finnes, för spillning.

32 §.

Där avloppsledning icke finnes, bör urin och annan flytande orenlighet uppsamlas i ändamålsenliga täta behållare.

33 §.

Behållare för hushålls- och annat avfall samt för urin, flytande orenlighet och spillning, avträden och djurstall skola vara så belägna och inrättade, att de lätt kunna tömmas och rengöras, att orenlighet från dem icke intränger i marken eller utflyter till omgivningen, att allmänheten eller närboende icke besväras av dunster från desamma, att stank från dem icke kan utbreda sig till boningsrum eller rum, där livsmedel förvaras eller beredas, samt att alstring och utveckling av flugor i möjligaste måtto motverkas.

Avträden och djurstall skola hållas rena och snygga.

34 §.

Där hållande av hästar, nötkreatur, svin eller andra husdjur medför sanitära olägenheter, kan hälsovårdsnämnden föreskriva åtgärder för olägenheternas undanröjande eller, om verksamma förbättringar icke fås till stånd, påbjuda djurens bortförande.

Angående åtgärder till utrotande av råttor och möss stadgas i den lokala hälsovårdsordningen.

35 §.

Gårdsplaner, gator, torg och andra allmänna platser skola hållas i snyggt och från sundhetssynpunkt tillfredsställande skick.

36 §.

Avfall, spillning och annan orenlighet skall vid anhopning bortforslas, innan sanitära olägenheter därav uppstå, och bör forslingen ske på ändamålsenligt sätt samt å lämplig tid.

37 §.

Allmänna avstjälningsplatser för allt slags orenlighet skola av staden efter hälsovårdsnämndens hörande anvisas till erforderligt antal; likaså bör lämplig plats för nedgrävning av djurkroppar och annat dylikt avskräde anvisas, därest icke annan åtgärd för avfallots oskadliggörande vidtagits. Dessa platser skola så anordnas och skötas, att ej vattnet i källor, brunnar och andra vattenhämtningsställen kan därifrån förorenas, ej heller sanitära olägenheter i annat hänseende uppstå.

Om fabriker och näringar.

38 §.

Hälsovårdsnämnden skall vaka över att fabriker icke inrättas eller drivas så, att därav förorsakas men för arbetarna och för närboendes hälsa eller att sanitära olägenheter i övrigt uppkomma, vare sig genom sprid-

ning av damm, rök, stank, giftiga gaser eller illaluktande vatten eller ock genom buller eller annat dylikt. Förefinnes sådan olägenhet, skall hälsovårdsnämnden tillhålla vederbörande att vidtaga tjänliga åtgärder för dess avhjälpande. Vidtagas ej dessa åtgärder inom föreskriven tid, må nämnden tillslvidare förbjuda fabriken användning eller näringens be- drivande.

Angående skydd för granne, som genom anläggning eller upplag tillskyn- das oskäligen besvär, är särskilt stadgat.

39 §.

Limkokeri, garveri eller annan inrättning för skinnberedning, socker- eller ljusfabrik, kalkugn, benkvarn, talg- eller såpsjuderi, fabrik för beredning av fosfor, superfosfat, soda eller andra alkalier, frätande eller eljest skadliga gaser avsöndrande syror, fernissa, vaxduk, tändstickor, stärkelse, lysgas eller för kemisk framställning av färgstoffer, blek- ningsanstalter, färgeri, slakteri och inrättning för fabriksmässig bear- betning av slakteriprodukter eller sådana glas- och kakelfabriker, där ar- senik vid tillverkningen användes, må icke anläggas annorstädes än på rymlig och öppen plats, som ligger avlägset från de tätare bebyggda delar- na av staden och av hälsovårdsnämnden, med utsättande av tilläventyrs nö- diga villkor, för sådant ändamål godkännes.

I föregående moment icke omförmälda fabriker och näringar ävensom andra inrättningar, vilka genom egenskaperna hos de ämnen, som vid dem användas eller uppstå, kunna bliva för det allmänna hälsotillståndet menliga i följd av luftens, markens eller vattnets orenande, må likaså förläggas en- dast å sådan tomt eller i sådan del av staden, som enligt gällande stads- plan och byggnadsordning är för dylikt ändamål avsedd och som av hälso- vårdsnämnden, med utsättande av tilläventyrs nödiga villkor, därtill god- kännes.

40 §. *av*

Skall fabrik eller annan inrättning i 39 § omförmäld beskaffenhet flyttas till annat ställe i staden, ombyggas eller ock undergå avsevärd ut- vidgning, betraktas sådant såsom nyanläggning. Förefinnes sådan anlägg- ning å plats, varest dess inrättande enligt denna stadga eller andra i ämnet gällande föreskrifter ej vidare vore tillåten, ankommer det å häl- sovårdsnämnden att tillse, det sådana åtgärder till förekommande av de därav förorsakade sanitära olägenheterna vidtaga, som utan synnerlig svårighet kunna genomföras.

41 §.

Slakt av husdjur med undantag av fjäderfä får i staden ej förrättas annorstädes än å därtill anvisad lämplig plats eller i allmänt slakteri,

där sådant finnes.

42 §.

Råa eller våtsaltade hudar, lumpor och andra varor eller ämnen, vilka utbreda stank eller åstadkomma för hälsan menliga utdunstningar, böra förvaras å sådana ställen och på sådant sätt, att sanitära olägenheter för omgivningen därav icke kunna uppstå samt att alstring och utveckling av flugor i möjligaste måtto motverkas. Upplag av sådana varor och ämnen må förläggas endast å lämplig plats, som av hälsovårdsnämnden för ändamålet godkänts.

Om godkännande av lokaler för vissa näringar och inrättningar.

43 §.

Rum eller lokal, avsedd att begagnas för bedrivande av handel med livsmedel eller såsom förvarings- eller lagerrum för livsmedel, som äro avsedda att försälgas;
för beredning av livsmedel, drycker eller andra till förtäring avsedda varor eller såsom förvarings- eller lagerrum vid sådan näring;
för matservering eller såsom värdshus, folkkök eller kafé eller annan liknande rörelse;
såsom hotell, resandehem eller härbärke;
såsom skola, barnhem, barnkrubba, arbetshem för barn eller liknande inrättning;
såsom badstuga eller annan badinrättning;
såsom rak- eller frisørsalong;
såsom förlustelokal eller samlingsrum;
må icke för det avsedda ändamålet tagas i bruk, innan lägenheten blivit efter skriftlig anmälan, av hälsovårdsnämnden för ändamålet godkänd.
Sådant godkännande får ej vägras, därest lägenheten uppfyller de fordringar, som enligt gällande hälsovårds- och byggnadsföreskrifter i sanitärt avseende äro påbjudna.
Hälsovårdsnämnden må ock, när omständigheterna därtill föranleda, förbjuda begagnandet av rum och lokaler, som ovan omförmäls, till dess förefintliga sanitära missförhållanden blivit avhjälpta och nämnden godkänt de sådant avseende verkställda ändringarna.

44 §.

Inrättas i staden enskild skola eller enskild sjukvårdsanstalt, bör hälsovårdsnämndens yttrande inhämtas beträffande anstaltens planläggning och de sanitära anordningarna, och må anstalten icke upplåtas till begagnande, innan densamma blivit av hälsovårdsnämnden godkänd.

Då sådan anstalt tagas i bruk eller indrages, bör landskapsläkaren och hälsovårdsnämnden härom underrättas.

Om begravningsplatser och jordande av lik.

45 §.

Begravningsplats må ej anläggas inom bebyggd del av staden, utan på lämpligt avstånd därifrån. Till anläggning av begravningsplats bör företrädesvis väljas mark med sandig jordmån. Vid utseende och anordnande av sådan plats må noga tillses att vatten därifrån icke rinner till närbelägen källa, brunn eller annat vattenhämtningsställe eller till bebyggda platser.

Genom dikning eller på annat lämpligt sätt skall, där så är nödigt, begravningsplatsen torrläggas.

Begravningsplats bör vara väl inhägnad och, där omständigheterna tillåta, förses med planteringar.

Där likhus inrättas, bör landskapsläkarens och hälsovårdsnämndens yttrande inhämtas.

46 §.

Befinnes begravningsplats förorsaka sanitär olägenhet, må landskapsnämnden, efter hälsovårdsnämndens och medicinalstyrelsens hörande, ålägga vederbörande att undanröjda missförhållandet eller, där detta ej kan ske, begagna annan begravningsplats eller anlägga ny sådan.

Gravplats, som blivit upplåten åt enskild med ägande, eller besittningsrätt, må dock med begivande av landskapsnämnden för sitt ändamål fortfarande användas även i det fall, att området ej längre får såsom allmän begravningsplats begagnas.

47 §.

Lik skall, innan det övergått i höggadig förruttnelse, jordas i grav av minst 1,80 meters djup, gravkullen ej medräknad, varefter graven utan dröjsmål bör igenfyllas; emellan närliggande kistor skall lämnas ett jordlager av minst 30 centimeters bredd. Lik må dock även nedsättas i murad eller insprängd grav, om sådana åtgärder vidtagits, att därav enligt av landskapsläkaren utfärdat intyg ej kan uppstå sanitära olägenheter.

Vad ovan är sagt, äge ej tillämpning i fråga om förvaring av aska efter lik, som i vederbörlig ordning undergått likbränning.

Där särskilda omständigheter påkalla liks förvarande under längre tid, bör liket uppbevaras i likhus eller eljest sådana åtgärder vidtagas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

48 §.

Grav å allmän begravningsplats må ej ånyo begagnas, innan så lång tid från liks jordande i densamma förflutit, att förmultningen kan anses hava fullständigt försiggått, och ej i något fall tidigare än efter tjugu år. Med beaktande härav bör för varje begravningsplats uppgöras och följas en

viss plan för likens jordande därstädes.

I grav, som blivit upplåten åt enskild med ägande- eller besittningsrätt, må dock lik kunna nedsättas även efter kortare mellantider, med iakttagande av de försiktighetsmått, som i sådant avseende kunna av hälsovårdsnämnden föreskrivas.

49 §.

Lik må ej transporteras från en ort till en annan annorlunda än i hermetiskt tillsluten metallkista eller ock i vanlig likkista, inlagd antingen i en väl tillsluten metall-låda eller i en vattenlät, invändigt med tjära bestruken trälår.

Transport av lik efter person, som avlidit i smittsam sjukdom, varom i 68 § nämnes, får icke äga rum utan läkares eller ordförandens i hälsovårdsnämnden begivande, och böra härvid de försiktighetsmått iakttagas, som av läkaren eller hälsovårdsnämnden föreskrivits.

Vad nu är sagt gälle dock icke transport av lik till begravningsplats, belägen inom angränsande kommuns område.

Bestämmelser angående område utom stadsplanen.

50 §.

Bestämmelserna i detta kapitel gälla stadsområdet i dess helhet. För del av staden, som ligger utom det planlagda området, må dock lindrigare föreskrifter stadgas i hälsovårdsordning, där sådant anses nödigt.

Därjämte må hälsovårdsnämnd för område eller lägenhet, som ligger utom det planlagda området och avlägset från tätare bebyggd del av staden, medgiva undantag i fråga om bestämmelserna angående renhållning, för den tid och på de villkor, nämnden prövar skäligt föreskriva.

II Kap.

Om allmänna hälsovården på landet.

Om hälsovårdsmyndigheter.

51 §.

Vid handhavandet av den allmänna hälsovården inom landskommun åligger det hälsovårdsnämnd, i överensstämmelse med dess lagstadgade uppgifter,

att vid överträdelse av gällande föreskrifter rörande den allmänna hälsovården söka åstadkomma rättelse samt, då skäl därtill förefinnes, anmäla saken hos allmän åklagare;

att i enlighet med vad därom är stadgat vidtaga åtgärder för smittsamma sjukdomars bekämpande och för anordnande av därav påkallad sjukvård;

att på sätt därom är föreskrivet utöva tillsyn över vad till avvärjande och hämnande av sjukdomar bland husdjuren iakttagas bör;

att handhava förvaltningen av kommunens allmänna sjukvård; kommunalfullmäktige dock obetaget att, där kommunalt sjukhus finnes, i den mån sådant

befinnes lämpligt, uppdraga den kommunala sjukhusförvaltningen åt särskild myndighet;

att för såvitt å nämnden ankommer lämna yrkesinspektörerna nödig handräckning;

att till kommunalfullmäktige samt kommunens styrelser och nämnder avgiva utlåtanden i frågor, vilka beröra den allmänna hälsovården;

att, då nämnden genom anmälan av myndighet eller enskild person eller annorledes erhåller kunskap om sanitära missförhållanden på orten, ofördröjligen anställa undersökning och, såvitt å nämnden ankommer, avhjälpa missförhållandena eller i fall av behov påkalla åtgärd i sådant avseende av behörig myndighet;

att draga försorg om att i kommunen beredes ymnig och lätt tillgång på gott vatten, att avlopp, genom vilka flytande orenlighet bortföres, anordnas så, att de icke vålla sanitär olägenhet, att sunda bostäder tillhållas kommunens invånare samt att nödigbefunna åtgärder för hälsovårdens befrämjande genom behörig myndighets försorg vidtagas; samt

att årligen inom tid, som av medicinalstyrelsen bestämmes, till landskapsläkaren i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter och formulär avgiva berättelse om det allmänna hälsotillståndet inom kommunen under det sistförflutna året och vad i avseende å detsamma blivit tillgjort ävensom uppgift över nämndens medlemmar och tillsyningsmän.

52 §.

Närmare föreskrifter beträffande hälsovårdsnämndens verksamhet meddelas vid behov i instruktion, vilken för nämnden fastställs i den ordning, som beträffande lokala hälsovårdsordningar är stadgat.

53 §.

Kommun skall vid behov indelas i hälsovårdsdistrikt, av vilka varje förestås av en ledamot i hälsovårdsnämnden. Distriktets föreståndare är förman för tillsyningsmännen inom sitt distrikt och kan sammankalla dessa till gemensamma överläggningar.

Tillsyningsmän och övriga för den allmänna hälsovården antagna biträden äga utföra de uppdrag, som av hälsovårdsnämnden och vederbörande distriktsföreståndare den anförtros. Där sådant prövas vara av behovet påkallat, äger nämnden för dessa personer utfärda instruktion.

54 §.

I avseende å befogenhet för hälsovårdsnämndens medlemmar, tillsyningsmän och övriga biträden att verkställa sanitära besiktningar och vad därvid bör iakttagas, gäller vad i 2 § om dylika besiktningar i Marichamn är stadgat.

Om hälsovårdsförordningen.

55 §.

Vad i 4-8 §§ är stadgat om lokala hälsovårdsföreläringar i Mariehamn, skall till motsvarande delar iakttagas jämväl i landskommun.

Finnes inom kommun område med tätare bosättning, förstadsbildning, fabriksområde, hamn eller lastageplats, fiskläge eller trafikcentrum, villaområde eller tätt bebyggd by, skall där sådant anses nödigt, för dylikt område i hälsovårdsordning upptagas särskilda föreskrifter, lämpade efter ortens behov och där rådande förhållanden.

Om bostäder och vissa allmänna inrättningar.

56 §.

Tomtplats, där boningshus skall uppföras, bör i fall av behov rengöras och behörigen torrläggas. Till byggnadsgrundens fyllning och planering må icke användas avfall av växter eller djur, sopor eller andra ämnen, genom vilka sanitära olägenheter kunna uppstå.

57 §.

Boningshus skall uppföras så, att tillräcklig luftväxling finnes mellan grunden och golvet, därest ej detta genom asfalt, cement eller annat lämpligt material är isolerat från marken.

Golvet i boningsrum må ej läggas lägre än den angränsande markens yta vid rummets yttervägg.

För tillförsel av luft och ljus till bostad bör väl sörjas.

58 §.

Angående skyldighet att rengöra bonings- och arbetsrum, därifrån utflyttning sker, gäller vad i 13 § i fråga om Mariehamn är sagt.

59 §.

Vid uppförandet av kommunalhem, barnhem, skolor och sjukvårdsanstalter bör landskapsläkarens yttrande beträffande anstaltens planläggning och de sanitära anordningarna införskaffas.

Om vatten för hushållsbehov.

60 §.

Brunn, från vilken vatten kan hämtas till dryck, matlagning och andra hushållsbehov, må icke anläggas på sådant ställe, att den kan förorenas av tillflöde från stall, fähus, avtråde, avskrädesplats eller dylikt. Brunn skall hållas ren och skyddas för tillflöde av ytvatten och orenlighet och marken omkring densamma skall höjas så, att den har lutning åt alla håll utåt från brunnen. Hava jordlagren närmast kring brunnen blivit förorenade, böra de avlägsnas och brunnen omgivas med ett lager av lera eller annat tjäligt ämne för att hindra orenlighets inträngande i vattnet. Tvätt eller annan syssla må ej förrättas invid brunn på sådant sätt,

att vattnet däri förorenas. Även andra vattenhämtningsställen böra skyddas för förorening.

Om livsmedel, drycker och vissa andra varor.

61 §.

Vad i 21-28 §§ stadgas för Mariehamn i fråga om livsmedel, drycker och vissa andra varor skall äga motsvarande tillämpning även i landskommun.

Om renhållning.

62 §.

I varje gård skall finnas avträde.

Avträde, stall, fähus, svinhus och avskrädesplats skola vara så inrättade och underhållna, att orenlighet från dem icke har avlopp till bostadsgrund, gårdsplan, brunn eller annat ställe, från vilket vatten hämtas till dryck, matlagning eller annat hushållsbehov, samt att stank ej intränger i boningsrum eller förvaringsrum för matvaror.

63 §.

Gårdsplan och byggnadsgrund skola hållas torra och, där så erfordras, torrläggas genom dikning och utfyllning med sten, grus eller sand.

Gårdsplan och omgivning kring boningshus ävensom avträden skola alltid hållas snygga och rena.

Om fabriker och näringar.

64 §.

Fabriksverksamhet eller annan näring av den art, som omförmäles i 39 §, må icke förläggas till sådan plats att den till följd av luftens, markens eller vattnets förorenande kan bliva vådlig för det allmänna hälsotillståndet; och må plats för dylikt ändamål icke tagas i bruk innan densamma blivit i sådant avseende av hälsovårdsnämnden godkänd.

65 §.

Åstadkommer näringsutövning sådan olägenhet för det allmänna hälsotillståndet, som 38 § är nämnd, förfares på sätt i sagda paragraf stadgas.

66 §.

Råa och våtsaltade hudar, lumpor, ben eller andra varor och ämnen, vilka utbreda stank eller giva upphov till för hälsan menliga utdunstningar, få icke förvaras å sådana ställen eller på sådant sätt, att de kunna framkalla sanitära vådor för omgivningen.

Om begravningsplatser och jordande av lik.

67 §.

Begravningsplats må ej anläggas inom bebyggd del av by eller inom annat område med tätare bosättning, utan på lämpligt avstånd därifrån.

Vad i 45-49 §§ är stadgat för Mariehamn gälle även beträffande landskommun.

III Kap.

Om motarbetande av epidemiska och smittsamma sjukdomar.

68 §.

Såsom allmänfarliga, smittsamma sjukdomar, vilka i III kap. av landskapslagen om hälsovården åsyftas, skola anses smittkoppor (variola), tarmtyfus (typhus abdominalis, paratyphus), fläck- och återfallsfeber (typhus exanthematicus, typhus recurrens), rödsot (dysenteria), halsröta (diphtheria), strypsjuka (laryngitis crouposa), skarlakansfeber (scarlatina), epidemisk hjärnhinneinflammation (meningitis cerebrospinalis epidemica), barnförslamning (poliomyelitis anterior acuta), asiatisk kolera (cholera asiatica) och pest (pestis).

69 §.

Varje fall av sjukdom, som är eller kan misstänkas vara någon av de i 68 § nämnda, skall utan dröjsmål anmälas hos hälsovårdsnämnden med angivande tillika av platsen, där den sjuka uppehåller sig. Likaså skall varje dödsfall, förorsakat av någon av nämnda sjukdomar, hos nämnden anmälas. Anmälan kan göras skriftligen eller muntligen, i stad hos hälsovårdsnämndens ordförande eller på det ställe nämnden därtill bestämt, samt på landet hos nämndens ordförande eller ock hos distriktsföreståndare eller tillsyningsman, vilka det i sådant fall åligger att utan tidsutdräkt frambefordra anmälan till ordföranden.

Skyldighet att göra sådan anmälan åligger den behandlande läkaren eller, där läkare ej anlitats, vederbörande hushållsföreståndare eller den honom företräder eller ock, om sådana ej finnas, den, som tagit vård om den sjuka. Då sjukdomsfall av förenämnd art inträffar i sjuk- eller förlossningsanstalt, asyl, kommunalhem, fängelse eller liknande inrättning, tillkommer det föreståndaren att därom anmäla. På fartyg åligger anmälningsplikten befälhavaren.

Erhåller prästerskapet eller registermyndighet genom anmälan om inträffat dödsfall kännedom om förekomsten av någon av ovan nämnda sjukdomar, skall hälsovårdsnämnden därom meddelas underrättelse.

Vad i denna paragraf är stadgat gäller även mässling (morbilli) och kikhosta (pertussis).

70 §.

Då hälsovårdsnämnden i Mariehamn erhåller kännedom om, att sjukdom, som är eller kan misstänkas vara någon av de i 68 § nämnda, utbrutit, åligger det nämnden att ofördröjligen införskaffa utredning angående sjukdomens art, spridning, orsak och ursprung samt meddela de föreskrifter och vidtaga de åtgärder till förekommande av sjukdomens vidare utbredning, som av omständigheterna påkallas. Är sjukdomen av antydd beskaffenhet, bör nämnden

egna uppmärksamhet åt varje särskilt sjukdomsfall. Om utbrott av sådan sjukdom bör nämnden underrätta landskapsläkaren.

71 §.

På landet åligger det hälsovårdsnämnden eller i synnerligen brådskande fall dess ordförande att efter erhållen kunskap om utbrott av sjukdom, som i 68 § omförmäles, eller vilken kan misstänkas vara sådan, omedelbart vidtaga nödiga anordningar samt lämna vederbörande kommunal- eller distriktsläkare eller, där sådan icke finnes, landskapsläkaren skriftligt meddelande om sjukdomens utbrott och beskaffenhet jämte uppgift om den eller de insjuknades namn och bostad, ävensom om tiden för insjuknandet samt om de åtgärder, som vidtagits.

72 §.

Har vederbörande läkare mottagit anmälan, som i 71 § sägs, ankommer det å honom att, i enlighet med vad härom är särskilt stadgat, anställa undersökning på ort och ställe för att utröna sjukdomens art, spridning, orsak och ursprung samt meddela föreskrifter rörande de åtgärder, vilka böra vidtagas till förekommande av sjukdomens vidare utbredning och i sammanhang härmed även lämna allmänna anvisningar beträffande vården av de sjuka. Om tid och övriga omständigheter sådant medgiva, bör läkaren, förrän sådan utredning anställes, därom underrätta hälsovårdsnämndens ordförande för att sätta denne eller annan representant för nämnden i tillfälle att närvara vid förrättningen. Distriktsföreståndare och tillsyningsman äro skyldiga att på kallelse infinna sig vid förrättningen för att lämna upplysningar och mottaga nödiga föreskrifter.

Efter avslutad undersökning bör läkaren meddela nämnden resultatet av undersökningen ävensom uppgift om de åtgärder, som därav föranletts eller vilka nämnden anser böra vidtagas.

73 §.

Undersökning, som i 70-72 §§ avses, må icke företagas, därest den behandlande läkaren anser, att den sjukas tillstånd därigenom kan förvärras.

74 §.

Där vederbörande läkare anser sådant nödigt, skall hälsovårdsnämnden enligt läkarens föreskrift meddela kommunens invånare kännedom om smittsam sjukdoms förekomst jämte kort anvisning om nödiga försiktighetsmått emot sjukdomens spridning ävensom råd rörande de sjukas behandling, och skall allmänheten tillika påminnas om skyldigheten att anmäla sjukdomsfall. Sådant tillkännagivande skall alltid äga rum, då sjukdomen av läkare befinnes vara kolera, pest, fläckfeber eller smittkoppor.

75 §.

Då sjukdom, som i 68 § nämnes, är gängse, skall hälsovårdsnämnden för

varje hel vecka, räknat från och med söndag, tillsända landskapsläkaren summarisk uppgift på antalet insjuknade och avlidna personer. Sådan anmälan bör avfattas på blanketter, som för detta ändamål skola nämnden av medicinalstyrelsen tillhandahållas.

76 §.

Varje fall av barnsängsfeber skall av barnmorska eller läkare, där sådan anlitats, omedelbart anmälas hos vederbörande landskaps-, distrikts-, stads- eller kommunalläkare, å vilken det ankommer att vidtaga de åtgärder, som av omständigheterna äro påkallade.

77 §.

Person, som insjuknat i kolera eller pest, bör ofördröjligen flyttas till för ändamålet iordningeställt sjukhus. Person, angripen av annan i 68 § nämnd sjukdom bör, där förhållandena det medgiva, avskiljas från beröring med andra personer och vårdas i särskilt för den sjuka upplåtet rum. Kan sådan anordning icke träffas och förklarar läkare, att den sjukas kvarstannande i bostaden kan befaras medföra spridning av smitta, skall hälsovårdsnämnden påbjuda den sjukas förflyttande till epidemisjukhus.

Vad i första momentet är sagt gäller även person, vilken misstänkes vara angripen av någon av de sjukdomar, som i 68 § uppräknas, eller befaras vara med sådan besmittad till följd av beröring med sjuk person.

Befinnes någon föra smitta av sjukdom, som omnämnas i 68 §, utan att förete sjukdomssymptom äch är det ej nödigt att underkasta honom isolering, är hälsovårdsnämnden berättigad att ålägga honom erforderliga inskränkningar i fråga om arbete, varmed han må taga befattning, samt i övrigt meddela honom anvisningar om vad han har att iakttaga till förekommande av smittans spridning.

78 §.

Bostadslägenhet, uti vilken förekommer fall av sjukdom, som i 68 § omnämnas, må ej i oträngt mål besökas av främmande personer. Ej heller må de, som bebo lägenheten, idka umgänge med personer från andra hushåll eller besöka offentliga lokaler och folksamlingar. Kan sådant ej undvikas böra nödiga försiktighetsmått mot smittans spridning vidtagas.

Ingång till förenämnd bostadslägenhet eller bostad, var i mässling eller kikhosta insjuknad person vårdas, kan av hälsovårdsnämnd för ses med anslag: "Smittsam sjukdom".

79 §.

Person från familj, där fall av smittkoppor, fläckfeber, återfallsfeber, rödsot, halsröta, strypsjuka, skarlakansfeber, mässling, epidemisk hjärnhinneinflammation, barnförlamning, kolera eller pest inträffat, få icke besöka skola eller annan undervisningsanstalt, förrän sådant medgives av

läkare eller ock av anstaltens föreståndare, sedan denne av läkare eller hälsovårdsnämnd erhållit nödiga anvisningar. Har sådan sjukdom yppats bland lärjungarna i någon undervisningsanstalt eller ock hos person, som är bosatt i anstalten, och finnes anledning att befara, att sjukdomen skall vinna utbredning inom anstalten, kan hälsovårdsnämnden, om det av vederbörande landskaps-, distrikts-, stads- eller kommunalläkare prövas nödigt för motarbetande av sjukdomens vidare spridning, efter samråd med vederbörande föreståndare förordna, att anstalten eller viss klass därav stänges för en tid av högst fjorton dagar.

80 §.

I bostad, där fall av sjukdom, som i 68 § sägs, eller ock mässling yppats, må ej anordnas folksamlingar, såsom auktioner, läsförhör, begravingar, fester eller möten, förrän rengöring och, där så erfordras, desinfektion av bostaden blivit verkställd.

81 §.

Lik efter person, som avlidit i sjukdom, som i 68 § nämnes, får ej utställas till offentligt beskådande, utan bör så fort som möjligt läggas i kista och begravas.

82 §.

Inträffar fall av sjukdom, som avses i 68 §, i bostad, som icke är på tillfredsställande sätt isolerad från lokal, vilken begagnas för handel eller annan näring av sådan art, att smittämnen kunna genom densamma spridas, eller uppstår sådan sjukdom hos näringsidkare eller hans biträde eller deras familjer, böra av hälsovårdsnämnden godkända eller föreskrivna åtgärder vidtagas. Där så ej sker, kan hälsovårdsnämnden tillsvidare förbjuda handelns eller näringens bedrivande.

83 §.

Då farsot utbrutit, är hälsovårdsnämnden berättigad att tillsvidare förbjuda försäljning av livsmedel, drycker och andra till förtäring avsedda varor, som kunna misstänkas sprida smittämne. Hälsovårdsnämnden äger lika så rätt att, där grundad anledning finnes, förbjuda försäljning av dylika varor, hämtade från smittad ort.

84 §.

Har fall av sjukdom, som i 68 § nämnes, yppats i gård, mejeri eller uppsamlingsställe, från vilket mjölk, grädde eller mejeriprodukter försäljas eller annars bortföras, eller finnes anledning misstänka dylikt sjukdomsfall, böra innan rörelsen fortsättes, åtgärder vidtagas, som på ett betryggande sätt motverka smittans spridning. Om de vidtagna åtgärderna skall anmälan omedelbart göras hos hälsovårdsnämnden å orten. Finner nämnden dessa åtgärder icke vara för ändamålet tillräckliga, äger den med-

delar nödiga föreskrifter och, där de icke följas, tillsvidare förbjuda ifrågavarande varors försäljning och bortförande.

Yppas sjukdomsfall av förenämnd beskaffenhet å plats, som i första momentet avses, eller finnes anledning att misstänka sådant, vare den, som levererar mjölk, grädde eller mejeriprodukter till försäljning å annan ort så ock försäljaren därstädes, skyldig att om förhållandet ofördröjligen anmäla jämväl hos hälsovårdsnämnden i försäljningsorten; och kan nämnden, där den finner sådant nödigt, tillsvidare förbjuda varans införsel från ifrågavarande plats.

85 §.

I bostad, där fall av någon i 68 § nämnd sjukdom förekommer, böra under sjukdomens förlopp vidtagas behöriga desinfektions- och andra åtgärder till förekommande av smittans spridning. Efter sjukdomens upphörande skall genom hälsovårdsnämndens försorg noggrann desinfektion och rengöring företagas ej mindre i den sjukas bostad än ock å de föremål, som varit i beröring med den sjuka eller funnits i rum, där denne uppehållit sig. Här nämnda desinfektion och rengöring skall ske enligt av medicinalstyrelsen utfärdade allmänna anvisningar samt hälsovårdsnämndens eller läkares närmare föreskrifter.

Kommunen bör vidtaga ändamålsenliga anordningar för möjliggörande av desinfektion av säng- och gångkläder samt andra persedlar.

86 §.

Bostadslägenhet, där fall av någon i 68 § uppräknad sjukdom förekommit, får ej uthyras eller till bostad för främmande personer upplåtas, förrän rengöring eller desinfektion på sätt, som av hälsovårdsnämnden godkännes, blivit företagen.

Säng- och gångkläder, filter och andra sådana föremål, som varit i beröring med den sjuka, få ej försälgas, pantsättas eller eljest till annan person överlätas utan föregången, av hälsovårdsnämnden godkänd desinfektion eller rengöring.

87 §.

Person, angripen av någon bland de i 68 § uppräknade sjukdomar, mässling eller kikhosta, får icke utan läkares eller ordförandens i hälsovårdsnämnden begivande ombyta bostad eller förflyttas från en ort till en annan. För transport av sådan sjuk får icke begagnas öppen avdelning i automobilomnibus eller annat till allmänhetens begagnande upplåtet fortskaffningsmedel, om dessa samtidigt begagnas av andra än de personer, som åtfölja den sjuka. Fortskaffningsmedel, som av den sjuka begagnats, skall omedelbart efter användandet rengöras och, där så erfordras, desinficeras. Med ångfartyg eller annan farkost, avsedd för transport av passagera-

re, må sådan sjuk färdas endast såframt tillfredsställande isolering kan åstadkommas; och bör nödig rengöring och, där så erfordras, desinfektion därefter företagas.

Där person, angripen av i 68 § nämnd sjukdom, flyttats till annan kommun, bör anmälan om sjukdomsfallet därstädes göras på sätt i 69 § stadgas.

det

88 §.

Under/smittsam sjukdom är gängse skall vederbörande hälsovårdsnämnd såvitt möjligt söka förekomma folksamlingar. På länsstyrelsen ankommer att, där så nödigt anses och lämpligen ske kan, förordna eller, då avgörandet beror på annan myndighet, utverka, att annan ort eller tid bestämes för tingssammanträden, uppbördsstämmor, läsförhör, marknader, auktioner, uppbåd, inkvartering och andra dylika större folksamlingar.

89 §.

Då farsot av smittkoppor, fläckfeber, återfallsfeber, kolera eller pest är i landet gängse, böra myndigheterna vidtaga åtgärder, egnade att såvitt möjligt förebygga kringströvande av löst folk eller arbetssökande.

90 §.

I fråga om åtgärder mot pest, kolera, fläckfeber och smittkoppor, liksom ock beträffande tuberkulos, spetälska och könssjukdomar, gäller dessutom vad i dessa avseenden är eller kan vara särskilt stadgat.

IV Kap.

Särskilda bestämmelser.

91 §.

Samtliga till medicinalverket hörande personer åligger att enligt medicinalstyrelsens bestämmande avgiva statistiska uppgifter om sin verksamhet.

92 §.

Överträdelse av föreskrifterna i denna hälsovårdsstadga eller gällande hälsovårdsordning åtalas vid allmän domstol.

93 §.

Erfordras med anledning av föreskrifterna i denna stadga ändring av lokal hälsovårdsordning, bör vederbörande kommunalmyndighet inom ett år efter stadgans ikraftträdande därom göra framställning hos länsstyrelsen och landskapsnämnden.

94 §.

Denna hälsovårdsstadga träder omedelbart i kraft.

smittsamma sjukdomars bekämpande och för anordnande av därvid er-